|| श्रीः ||

गीर्वाणज्योतिः मूलसंस्कृत-संहिता-ग्रन्थमाला

अष्टमं पुष्पम्

ईशावास्योपनिषत्

सम्पादकः

डॉ. शिवदास कुण्डलिक जाधव

गीर्वाणज्योतिः प्रकाशनम्, सातारा

इ.स. २०२१ प्रथमावृत्तिः शके १९४३

|| श्रीः ||

गीर्वाणज्योतिः मूलसंस्कृत-संहिता-ग्रन्थमाला

अष्टमं पुष्पम्

ईशावास्योपनिषत्

डॉ. शिवदास कुण्डलिक जाधव

महाराष्ट्रराज्य-महाकवि-कालिदास-संस्कृतसाधना-पुरस्कारेण सम्मानितः

भूतपूर्वः संस्कृत-विभाग-प्रमुखः

छत्रपती शिवाजी महाविद्यालयः, सातारानगरम्

गीर्वाणज्योतिः प्रकाशनम्, सातारा

इ.स. २०२१ प्रथमावृत्तिः शके १९४३

ईशावास्योपनिषत्

=======================================

सम्पादकः : **डॉ. शिवदास कुण्डलिक जाधव**

भूतपूर्वः संस्कृत-विभागप्रमुखः, छत्रपतिः शिवाजी महाविद्यालयः, सातारानगरम्

आवृत्तिः : प्रथमा आवृत्तिः

प्रकाशनदिनाङ्कः : १३ एप्रिल २०२१, चैत्र-शु.१; प्लवनामसंवत्सरारम्भः

प्रकाशिका : **सौ. सुमित्रा जाधव**

: गीर्वाणज्योति प्रकाशन

सातारा शाखा :

कारंजकर नगर, पारशी विहिरीजवळ, विलासपूर, सातारा, ४१५००१

पुणे शाखा :

एच.१०३, भास्करा सोसायटी, डीसके विश्व, धायरी, पोस्ट नांदेड, पुणे, ४११६८

मुंबई शाखा :

४/४७, उदय को-हौ. सोसायटी, आरे रोड, गोरेगांव [प.], मुंबई, ४००१०४

संपर्क : **Mobile: +919822097507**

Email : **geerwanajyotiprakashan@gmail.com**

Website : www.geerwanjyoti.in

||ॐ श्रीपरमात्मने नमः ||

ईशावास्योपनिषद्

उपनिषदारम्भशान्तिमन्त्रः |

ॐ पूर्णमदः पूर्णमिदं पूर्णात् पूर्णमुदच्यते |

पूर्णस्य पूर्णमादाय पूर्णमेवावशिष्यते ||

ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः |

ईशा वास्यमिदं सर्वं यत्किञ्च जगत्यां जगत् |

तेन त्यक्तेन भुञ्जीथाः मा गृधः कस्य स्विद् धनम् ||१||

कुर्वन्नेवेह कर्माणि जिजीविषेच्छत समाः |

एवं त्वयि नान्यथेतोऽस्ति न कर्म लिप्यते नरे || २ ||

असुर्या नाम ते लोका अन्धेन तमसाऽऽवृताः |

ताँ्स्ते प्रेत्याभिगच्छन्ति ये के चाऽऽत्महनो जनाः ||३||

अनेजदेकं मनसो जवीयो नैनद्देवा आप्नुवन् पूर्वमर्षत् |

तद्धावतोऽन्यानत्येति तिष्ठत्तस्मिन्नपो मातरिश्वा दधाति ||४||

तदेजति तन्नैजति तद् दूरे तद्वन्तिके ||

तदन्तरस्य सर्वस्य तदु सर्वस्यास्य बाह्यतः ||५||

यस्तु सर्वाणि भुतान्यात्मन्येवानुपश्यति ||

सर्वभूतेषु चाऽऽत्मानं ततो न विजुगुप्सते ||६||

यस्मिन् सर्वाणि भुतानि आत्मैवाभूद् विजानतः ||

तत्र को मोहः कः शोक एकत्वमनुपश्यतः ॥७॥

स पर्यगाच्छुक्रमकायमव्रणम्

अस्नाविरं शुद्धमपापविद्धम् ॥

कविर्मनीषी परिभूः स्वयंभुर्याथा –

तथ्यतोऽर्थान्व्यदधाच्छाश्वतीभ्यः समाभ्यः ॥८॥

अन्धं तमः प्रविशन्ति येऽविद्यामुपासते ॥

ततो भूय इव ते तमो य उ विद्याया ँ रताः ॥ ९ ॥

अन्यदेवाहुर्विद्ययाऽन्यदाहुरविद्यया ।

इति शुश्रुम धीराणां ये नस्तद्विचचक्षिरे ॥१०॥

विद्यां चाविद्यां च यस्तद्वेदोभयँ् सह ॥

अविद्यया मृत्युं तीर्त्वा विद्ययाऽमृतमश्नुते ॥११॥

अन्धं तमः प्रविशन्ति येऽसम्भूतिमुपासते ॥

ततो भूय इव ते तमो य उ सम्भूत्याँ् रताः ॥ १२ ॥

अन्यदेवाहुः संभवादन्यदाहुरसंभवात् ॥

इति शुश्रुम धीराणां ये नस्तद्विचचक्षिरे ॥१३॥

संभूतिं च विनाशं च यस्तद्वेदोभयं सह ॥

विनाशेन मृत्युं तीर्त्वा संभूत्याऽमृतमश्नुते ॥१४॥

हिरण्मयेन पात्रेण सत्यस्यापिहितं मुखम् ॥

तत्त्वं पूषन्नपावृणु सत्यधर्माय दृष्टये ||१५||

पुषन्नेकर्षे यम सूर्य प्राजा –

पत्य व्यूह रश्मीन् समूह |

तेजो यत्ते रूपं कल्याणतमं तत्ते

पश्यामि योऽसावसौ पुरुषः सोऽहमस्मि ||१६||

वायुरनिलममृतमथेदं भस्मान्तँ् शरीरम् |

ॐ क्रतो स्मर कृतँ् स्मर क्रतँ् स्मर कृत स्मर ||१७||

अग्ने नय सुपथा राये अस्मान्

विश्वानि देव वयुनानि विद्वान् ||

युयोध्यस्मज् जुहुराणमेनो

भूयिष्ठां ते नम-उक्तिं विधेम ||१८||

इत्युपनिषत् |

इति वाजसनेयसंहितोपनिषत्संपूर्णा ||

उपनिषदारम्भशान्तिमन्त्रः |

ॐ पूर्णमदः पूर्णमिदं पूर्णात् पूर्णमुदच्यते |

पूर्णस्य पूर्णमादाय पूर्णमेवावशिष्यते ||

ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः |

परिशिष्टम्

मन्त्रानुक्रमणिका

मन्त्रः	मन्त्रक्रमाङ्कः
ॐ क्रतो स्मर कृतँ्ं स्मर क्रतँ्ं स्मर कृत स्मर	17.b
ॐ पूर्णमदः पूर्णमिदं पूर्णात् पूर्णमुदच्यते	0.a
अग्ने नय सुपथा राये अस्मान्	18.a
अनेजदेकं मनसो जवीयो नैनद्देवा आप्नुवन् पूर्वमर्षत्	4.a
अन्धं तमः प्रविशन्ति येऽविद्यामुपासते	9.a
अन्धं तमः प्रविशन्ति येऽसम्भूतिमुपासते	12.a
अन्यदेवाहुः संभवादन्यदाहुरसंभवात्	13.a
अन्यदेवाहुर्विद्ययाऽन्यदाहुरविद्यया	10.a
अविद्यया मृत्युं तीर्त्वा विद्ययाऽमृतमश्नुते	11.b
असुर्या नाम ते लोका अन्धेन तमसाऽऽवृताः	3.a
अस्नाविरं शुद्धमपापविद्धम्	8.b
इति शुश्रुम धीराणां ये नस्तद्विचचक्षिरे	10.b
इति शुश्रुम धीराणां ये नस्तद्विचचक्षिरे	13.b
ईशा वास्यमिदं सर्वं यत्किञ्च जगत्यां जगत्	1.a
एवं त्वयि नान्यथेतोऽस्ति न कर्म लिप्यते नरे	2.b
कविर्मनीषी परिभूः स्वयंभुर्याथा -	8.c
कुर्वन्नेवेह कर्माणि जिजीविषेच्छत समाः	2.a
ततो भूय इव ते तमो य उ विद्याया ँ रताः	9.b
ततो भूय इव ते तमो य उ सम्भूत्याँ्ं रताः	12.b
तत्त्वं पूषन्नपावृणु सत्यधर्माय दृष्टये	15.b
तत्र को मोहः कः शोक एकत्वमनुपश्यतः	7.b
तथ्यतोऽर्थान्व्यदधाच्छाश्वतीभ्यः समाभ्यः	8.d
तदन्तरस्य सर्वस्य तदु सर्वस्यास्य बाह्यतः	5.b
तदेजति तन्नैजति तद् दूरे तद्वन्तिके	5.a
तद्धावतोऽन्यानत्येति तिष्ठत्तस्मिन्नपो मातरिश्वा दधाति	4.b
ताँ्ंस्ते प्रेत्याभिगच्छन्ति ये के चाऽऽत्महनो जनाः	3.b
तेजो यत्ते रूपं कल्याणतमं तत्ते	16.b
तेन त्यक्तेन भुञ्जीथा: मा गृधः कस्य स्विद् धनम्	1.b
पश्यामि योऽसावसौ पुरुषः सोऽहमस्मि	16.c
पुषन्नेकर्षे यम सूर्य प्राजापत्य व्यूह रश्मीन् समूह	16.a
पूर्णस्य पूर्णमादाय पूर्णमेवावशिष्यते	0.b
भूयिष्ठां ते नम-उक्तिं विधेम	18.d

यस्तु सर्वाणि भुतान्यात्मन्येवानुपश्यति	6.a
यस्मिन् सर्वाणि भुतानि आत्मैवाभूद् विजानतः	7.a
युयोध्यस्मज् जुहुराणमेनो	18.c
वायुरनिलममृतमथेदं भस्मान्तँ् शरीरम्	17.a
विद्यां चाविद्यां च यस्तद्वेदोभयँ् सह	11.a
विनाशेन मृत्युं तीर्त्वा संभूत्याऽमृतमश्नुते	14.b
विश्वानि देव वयुनानि विद्वान्	18.b
स पर्यगाच्छुक्रमकायमव्रणम्	8.a
संभूतिं च विनाशं च यस्तद्वेदोभयं सह	14.a
सर्वभूतेषु चाऽऽत्मानं ततो न विजुगुप्सते	6.b
हिरण्मयेन पात्रेण सत्यस्यापिहितं मुखम्	15.a

ग्रंथ व हस्तलिखिते यांविषयी विनम्र आवाहन

ग्रंथ व हस्तलिखिते ही ज्ञानाचा खजिना आहेत, अनेक घरात बंदिस्त कपाटात हा दुर्मिळ खजिना धुळीत लोप पावत आहे. आम्ही आपणांस विनम्रपणे आवाहन करतो की, आपल्याकडे असलेले छापील व हस्तलिखित साहित्य, नियतकालिके, मासिके (जुनी,नवीन) ‘संस्कृत ग्रंथालया’कडे जमा करावे. या ग्रंथालयाकडे संस्कृत वाङ्मय व संत साहित्य विषयक दुर्मिळ ग्रंथ जमा आहेत . अनेक अभ्यासक, संशोधक यांचा लाभ घेत आहेत. आपला बहुमूल्य ठेवा पुढच्या पिढीला ज्ञानासाठी मिळत राहील. तरी आपण सहकार्य करावे.ही विनंती.

इच्छुकांनी पुढील पत्त्यावर संपर्क साधावा.

गीर्वाणज्योति संस्कृत ग्रंथालय,
कारंजकरनगर, पारशी विहिरीजवळ,
विलासपूर, सातारा – ४१५ ००१
(सं.क्र. ९८२२०९७५०७)
E-mail: geerwanlib@gmail.com

गीर्वाणज्योति प्रकाशन

संस्कृत नेट/ सेट परीक्षा देणाऱ्यांसाठी सुवर्ण संधी

Subject code = 25

संस्कृत NET/ JRF/ SET

online सराव प्रश्नपत्रिका

- अभ्यासक्रमातील १० ही घटकांवर प्रश्न
- प्रश्नांची पुनरावृत्ती नाही
- प्रश्नांची तात्काळ उत्तरे
- प्रगती आलेख
- प्रतिसंच= १२ प्रश्नपत्रिका = १२०० प्रश्न
- सोडवलेली प्रश्नपत्रिका अनेकदा सोडवू शकता
- मोबाईलवर देखील प्रश्नपत्रिका सोडवू शकता

Subscribe करण्यासाठी खालील link वर click करा.

https://forms.gle/k9cEunP8ahTJXWKr5

SUBSCRIPTION FEE:

प्रति संच = रु.५००/-

एकूण ३ संच= रु.१५००/-

नमुना प्रश्नपत्रिकेसाठी खालील link वर click करा.

https://forms.gle/AHZYx35me7i1em687

पैसे भरण्यासाठी संपर्क :-
गीर्वाणज्योति प्रकाशन,
पारशी विहिरीजवळ, कारंजकरनगर,
विलासपूर, सातारा, महाराष्ट्र ४१५००१
भ्रमणध्वनी ९१+ : ९८२२०९७५०७

ONLINE PAYMENT:

ACCOUNT NAME – GEERWANJYOTI

ACCOUNT NO. 037004042209195001

IFSC - CSBK0000370

BANK NAME - CATHOLIC SYRIAN BANK (CSB)

BRANCH – SATARA

UPI- geerwanajyotiprakashan@oksbi

Gpay- 9822097507

गीर्वाणज्योती प्रकाशन, सातारा

1. मैत्री शुद्धलेखनाशी, प्रा.गजानन चव्हाण , डॉ.शिवदास जाधव
2. छात्र संस्कृत शब्दकोश, डॉ.शिवदास जाधव व डॉ. नीलेश जोशी
3. Experimental Psychology, Maragam
4. निवडक अप्रसिद्ध उपनिषदे, डॉ. नीलेश जोशी
5. भामिनी विलास: प्रास्ताविक – अन्योक्ति – विलास:,डॉ.शिवदास जाधव
6. सार्थ निघण्टुकोश,डॉ. नीलेश जोशी
7. विभक्त्यर्थ प्रकरण, डॉ.शिवदास जाधव, डॉ. नीलेश जोशी
8. संज्ञाप्रकरणम्, डॉ.शिवदास जाधव
9. महात्मा गांधीप्रणीत शिक्षण संकल्पना, प्रा. सुरेखा मत्सावार
10. The Glorious Symbols of India as UNESCO's World Heritag, Prof. Sandeep Dhikale
11. अभितः परितः, डॉ. सौ. प्रज्ञा शरद देशपांडे
12. अनन्तयात्रा , ज्योती पुजारी
13. अथातो ब्रह्मजिज्ञासा- डॉ. शैलजा बापट
14. साहित्यदर्पणः- प्रथम-परिच्छेदः- डॉ.शिवदास जाधव, डॉ. नीलेश जोशी
15. पाण्डुरङ्गाष्टकम् डॉ.शिवदास जाधव
16. श्रीकल्किस्तोत्रम् डॉ.शिवदास जाधव
17. मराठीचे संशोधन (भाषा आणि साहित्य)- डॉ. अनिल गवळी
18. रघुवंशम् प्रथमः सर्गः- मराठी अनुवाद, परिशिष्टे- डॉ. शिवदास जाधव, डॉ. शशिकांत दरगू
19. वेदान्तसारः- डॉ. शिवदास जाधव
20. तर्कभाषा - डॉ. शिवदास जाधव
21. नलचम्पूः - डॉ. शिवदास जाधव
22. ईशावास्योपनिषत् - डॉ. शिवदास जाधव

- Contact Us:
- Geerwanjyoti Publication,
- Karanjkarnagar, Near Parashi Vihir, Vilaspur, Satara, Maharashtra, India. 41500
- Mobile: +919822097507